

Javni poziv za udeležbo na mednarodni konferenci
Mapiranje prostorov modernističnih mest v kontekstu načel CIAM-ove Atenske listine
11. – 13. 3. 2020, Nova Gorica

Več kot tri četrt stoletja po nastanku Atenske listine, ki je na 4. kongresu CIAM-a (Congrès internationaux d'architecture moderne) utemeljila načela funkcionalističnega mesta, predstavlja dovolj dolgo obdobje za ponovno kritično presojo njenih načel ter analizo razvoja naselij, ki so po njenih principih nastala. Eno izmed teh je tudi Nova Gorica, mesto zgrajeno po drugi svetovni vojni tik ob na novo začrtani meji med socialistično Jugoslavijo in Republiko Italijo. Z današnjega gledišča predstavlja pendant mestu Gorica v Italiji, nekdanjemu historičnemu srednjeveškemu in novoveškemu središču regije, obenem pa je odličen primer za izpeljavo primerjalnih znanstvenih raziskav o tem, kako so tovrstna mesta nastajala in kako so se v nadaljnih letih razvijala in prilagajala različnim gospodarskim, političnim in družbenim razmeram. Zanima nas, v kolikšni meri je bila prvotna zasnova modernističnih mest in sosesk sploh izpeljana in če/kako se je do danes ustalila v zavesti splošne in strokovne javnosti kot pomembna urbanistična dediščina, ki jo je vredno poznati in ohraniti. S kakšnimi dilemami se sooča spomeniško varstvo pri ohranjanju in prenovi modernističnih mest? Koliko so nove urbanistične teorije in kritika funkcionalističnega načrtovanja vplivali na njihov nadaljni razvoj? V kolikšni meri so prednosti, pa tudi pomanjkljivosti in nedorečenosti tovrstnega načrtovanja zaznamovale nastanek novih stavb v mestu in vplivale na umeščanje likovne umetnosti v javni prostor? Vsa ta vprašanja nas zanimajo na primerih novonastalih funkcionalističnih mest in sosesk v drugih evropskih deželah in širše.

K sodelovanju vabimo raziskovalce s področij umetnostne in arhitekturne zgodovine, arhitekture, urbanizma, krajinske arhitekture, zgodovine, sociologije in geografije, ki bodo s svojimi prispevki naslovili naslednje tematike:

- **Nastanek in utemeljitev funkcionalističnega mesta.** Nova Gorica je eno od evropskih mest v celoti zasnovanih na izhodiščih t. i. Atenske listine, ki je bila sprejeta na IV. kongresu CIAM-a leta 1933. Njegova prvotna urbanistična zasnova tesno sledi načelom funkcionalnega mesta, t.j. delitev mestnega tkiva na tri osnovne cone, ki so bile namenjene bivanju, rekreaciji in industriji, vse skupaj pa v celoto povezujejo prometne in zelene površine. Zanimajo nas raziskave, ki obravnavajo novozgrajena funkcionalistična mesta in soseske in v širšem evropskem kontekstu predstavljajo historiografijo njihovega nastanka ter kritično analizo njihovega nadaljnega razvoja. V kakšnih okoliščinah so se arhitekti in urbanisti odločali za tovrstne principe pri načrtovanju novih mest? V kolikšni meri so jih prilagodili regionalnim potrebam in državni oblasti? Kako je na načrtovanje naselij po vojni vplival CIAM X v Dubrovniku?

- **Središče funkcionalističnih novih mest in identiteta mesta.** Načrtovanje središča mesta oziroma sosek z vso potrebno javno infrastrukturo je vedno predstavljalo poseben izziv za načrtovalce. Zanima nas, kako je potekalo načrtovanje središč novih mest in katere poudarke so želeli arhitekti in urbanisti z njihovo zasnovo doseči. S katerimi težavami so se soočali? Kako se je formirala in razvijala identiteta novih mest in v kolikšni meri je odvisna od uspešnega načrtovanja mestnega središča? Kakšna je recepcija urbane dediščine s strani prebivalcev?
- **Enoličnost ali raznolikost modernistične stanovanjske arhitekture.** Največji poudarek v Atenski listini je namenjen kvaliteti bivanja kot eni od primarnih človekovih potreb. Tako je bivanju namenjeno tudi eno od ključnih območij, ki določajo funkcionalistično mesto. Posebno pozornost so zato arhitekti vseskozi namenjali načrtovanju stanovanjske arhitekture. Pri tem so sledili sočasnim urbanističnim smernicam, lastnemu navdihu in regionalnim značilnostim, mnogokrat pa so podlegli zahtevam po tipizaciji projektov. Katere so značilnosti stanovanjskega arhitekturnega fonda novih mest? Kako se je le-ta spreminjal skozi čas? S katerimi izzivi se danes sooča? Na kakšen način ga lahko ohranimo in ovrednotimo?
- **Pozabljena in propadajoča industrijska dediščina.** Industrija je odločilno zaznamovala podobo urbanih središč. Pri načrtovanju novih modernističnih mest so arhitekti in urbanisti posebno pozornost namenjali oblikovanju in umestitvi industrijske infrastrukture v urbano tkivo. Zaradi gospodarskih in političnih sprememb danes številne velike industrijske hale samevajo in propadajo, ponekod so degradirani celotni predeli mest. Na kakšen način lahko industrijske stavbe ponovno ovrednotimo in jih povrnemo iz pozabe? Kakšne so možnosti za njihovo revitalizacijo?
- **Sakralna arhitektura v novih funkcionalističnih mestih.** S procesom industrializacije, urbanizacije in sekularizacije je že v 19. stoletju prišlo do velikih sprememb na področju pomena in umeščanja sakralnih stavb v mestno tkivo. Popolno odsotnost sakralne arhitekture lahko zaznamo pri urbanističnih zasnovah mest in sosek, ki so bila zgrajena v socialističnih državah. Tako tudi prvotni načrt Nove Gorice v svojem jedru ni vključeval sakralne zgradbe. Problematizirati želimo odsotnost sakralne arhitekture v funkcionalističnih mestih. Kdaj in na kakšen način so posamezna mesta pristopila k reševanju tovrstnega vprašanja? V kolikšni meri so strokovnjaki pri načrtovanju novih mest upoštevali obstoječe sakralne objekte?
- **Spomeniki v javnem prostoru funkcionalističnih mest.** Pomemben gradnik podobe modernističnih mest so tudi javni spomeniki, ki mestom s svojo likovno podobo in vsebino dodajajo kompleksne prostorske in pomenske razsežnosti. Posebej dobrodošli so prispevki, ki raziskujejo naslednje vidike likovnih del, umeščenih v javni

prostor modernističnih mest: način umeščanja spomenikov v urbano tkivo - dinamika posegov, menjave spomenikov, degradacija; spomeniki kot nosilci identitete prostora/mesta; ikonografija spomenikov v modernističnem mestu; naročništvo in recepcija spomenikov v kontekstu spreminjajočih se družbeno političnih okoliščin.

- **Mapiranje in vizualizacija mestnega prostora.** Digitalna humanistika ponuja številne nove metode za raziskovanje in reinterpretacijo mestnega prostora, njegove ključne arhitekture in likovne umetnosti v javnem prostoru. Katere so prednosti in slabosti tovrstnih predstavitev? Zanimajo nas kritične analize primerov dobrih praks na tem področju ter predstavitve možnosti za njihovo nadgradnjo.

NAVODILA ZA ODDAJO PRISPEVKOV:

Predstavitve v angleškem jeziku naj časovno ne presega **20 minut**. Pred konferenco bo izšla e-knjiga z objavljenimi prispevki.

Rok za oddajo prijave s kratkim življenjepisom (v angleščini, največ 100 besed) **in povzetkom** (v angleščini, največ 300 besed) je **15. oktober 2019**.

Rok za oddajo članka (v angleščini, največ 5000 besed) je **30. januar 2020**.

Prijavo pošljite na uifs@zrc-sazu.si.

Konferenca bo potekala v sklopu raziskovalnega projekta *Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest: modernistična Nova Gorica in njeni konteksti* (L6-8262, 1. 5. 2017 – 30. 4. 2020), ki ga financirajo Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, Slovenska akademija znanosti in umetnosti in Mestna občina Nova Gorica.

Za več informacij o projektu obiščite www.novagoricaart.si